PALKANSAAJAJÄRJESTÖ PARDIA

8.6.2017

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta

Palkansaajajärjestö Pardia ry (jäljempänä Pardia) lausuu hallituksen esityksestä *HE 15/2017 vp* maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi ja hallituksen esityksestä *HE 47/2017 vp* laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta seuraavaa:

Hallituksen esitys HE 15/2017 vp

Hallituksen esityksessä HE 15/2017 vp ehdotetaan säädettäväksi maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki. Lisäksi esityksessä on maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen edellyttämät muutokset muuhun lainsäädäntöön.

Yhteistoiminta väliaikaishallinnossa

Esityksen mukaan laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa laajennetaan koskemaan myös maakuntaa. Ehdotuksen voimaanpanosäännöksen mukaan:

> *Maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta annetun lain 2 luvussa säädetyn* ***väliaikaishallinnon ajan työnantajan ja henkilöstön edustajat valitaan maakunnan yhteistoimintaelimeen siten, että tämän lain 14 §:n mukainen yhteistoimintaelin kootaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa samoja periaatteita noudattaen kuten kunnan yhteistoimintaelin. Henkilöstöä edustavat tämän lain 19 §:ssä tarkoitettujen yhdistysten tai niiden rekisteröityjen paikallisten alayhdistysten nimeävät maakunnalliset edustajat, kunnallisten pääsopijajärjestöjen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.***

Hallituksen esitys on valmisteltu kunnista ja kuntayhtymistä siirtyvän henkilöstön tarpeita huomioon ottaen. Valmistelu on valtiolta siirtyvän henkilöstön näkökulmasta ollut puutteellista.

Palkansaajajärjestö Pardia ry
Löntagarorganisationen Pardia rf
Ratamestarinkatu 11
Banmästargatan 11
00520 Helsinki
00520 Helsingfors
Puhelin Telefon
075 324 7500
+358 75 324 7500
Faksi Fax
075 324 75755
+358 75 324 7575
Sähköposti E-mail
etunimi.sukunimi@pardia.fi
förnamn.efternamn@pardia.fi
www.pardia.fi

Kuntien ja maakuntien tulevan yhteistoimintalain voimaanpanosäännöksen perusteella maakuntien väliaikaisen toimielimen aikana yhteistoimintaa toteutetaan kunta-alan pääsopijoiden tarkemmin ohjeistamalla tavalla. Tämä jättää väliaikaishallinnon yhteistoiminnan ulkopuolelle valtiolta siirtyvät työntekijät, joista valtaosa kuuluu Pardian jäsenjärjestöihin. Kunta-alan pääsopijat eivät ole toimivaltaisia edustamaan heitä yhteistoiminnassa.

Voimaanpanosäännöstä tulee täydentää siten, että valtiolta siirtyvien pardialaisten osalta Pardia voi nimetä edustajansa kunkin väliaikaishallinnon yhteistoimintaelimeen. Pardia on valtion pääsopijajärjestö.

Muussa tapauksessa valtiolta siirtyvät eivät yhteistoimintamenettelyssä ole yhdenvertaisessa asemassa kunnista ja kuntayhtymistä siirtyvien kanssa.

Liikkeenluovutus ja henkilöstövaikutukset

Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan kaikki lain tarkoittamat uudelleenjärjestelyt, jotka johtavat henkilöstön työnantajan vaihtumiseen, katsotaan liikkeenluovutukseksi. Siirtymäaikana henkilöstön jatkosiirto maakunnan yhtiöön luetaan niin ikään liikkeenluovutukseksi. Maakunnat voivat näin järjestää palvelujen yhtiöittämisen 31.12.2020 mennessä ja henkilöstö siirtyy tällöin myös jatkoluovutuksessa liikkeenluovutuksen periaattein.

Pardia pitää liikkeenluovutusta koskevien säännösten noudattamista henkilöstösiirroissa kannatettavana. Henkilöstön asema on kuitenkin turvattava kaikissa sote- ja maakuntauudistuskokonaisuuteen liittyvissä henkilöstön siirtymissä ilman aikarajoitusta. Siirtymäaika, jonka mukaan yhtiöittämiset on tehtävä viimeistään 31.12.2020, on liian lyhyt.

Kunnista ja kuntayhtymistä siirtyy maakuntien ja niiden palveluyhtiöiden palvelukseen arviolta 215 000 henkeä. Siirtyvistä työntekijöistä suurin osa on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä, joka on huomattavan naisvaltainen. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden lisäksi uudistus koskee hallinnon ja tukipalvelujen henkilöstöä. Edellä mainitusta johtuen uudistuksesta syntyvät henkilöstövaikutukset kohdistuvat erityisesti naisiin.

Merkittävin muutos uudistuksessa on pääsääntöisesti työnantajan vaihtuminen. Koska siirrot toteutetaan liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti, ei työnantajan muutos vaikuta lyhyellä aikavälillä palvelussuhteen ehtoihin. Jatkossa kuitenkin myös henkilöstön työtehtävät ja työpaikkojen sijainnit saattavat muuttua kun palvelurakenteita ja hallintoa uudistetaan. Tämä saattaa vaikeuttaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Lisäksi henkilöstöön sovellettavat työehtosopimukset voivat vaihtua, jolla on suoria vaikutuksia palvelussuhteen ehtoihin. Muutosten suuruus riippuu sovellettavan työehtosopimuksen tasosta. Jos suuri joukko naisia siirtyisi Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen soveltamisalalta yksityisen puolen sopimusalan soveltamisalalle, sopimuksesta riippuen tällä voisi olla melko suuria vaikutuksia naisten palkkaukseen.

Myös muun kuin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osalta sovellettavan työehtosopimuksen vaihdosten palkkavaikutukset voivat olla merkittäviä, erityisesti valtiolta siirtyvän henkilöstön osalta.

ELY-keskusten ja TE-toimistojen lakkauttaminen

Maakuntauudistuksessa on tarkoitus lakkauttaa TE-toimistot ja ELY-keskukset. Niiden tehtävät on tarkoitus siirtää maakuntien ja niiden yhtiöiden tai yksityisten yritysten tehtäviksi. Tästä on tarkoitus säätää kasvupalvelulailla, joka on valmisteltavana.

Pardia toteaa tässä yhteydessä TE-palvelujen osalta kuitenkin, että maakuntauudistuksen järjestämisvastuun sijaan tulisi vielä tarkoin harkita TE-palvelujen pitämistä julkisena palveluna. Suomen TE-palvelut ovat saaneet OECD:n tutkimuksessa hyvät arvosanat, joissa tuloksen ja tehdyn työn suhde henkilöstömäärään on huomioitu. Suomi pärjäsi tässä vertailussa jopa muita pohjoismaita paremmin. Lainsäädäntöä väljentämällä ja prosesseja keventämällä työhallinto julkisena toimijana kykenisi välittömästi nykyistä parempaan vaikuttavuuteen. Jos kuitenkin edelleen tavoitteena on TE-palvelujen markkinallistaminen, tulisi asiassa edetä vaiheistetuin askelein. Näin ei vaarannettaisi luotettavan julkisen hallinnon toimivuutta, joka on yksi arvostettu Suomen kilpailukykytekijä.

Hallituksen esitys HE 47/2017 vp

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lain tavoitteena on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palvelun tuottaja ja parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua.

Yhtiöittämisvelvoite ja henkilöstövaikutukset

Uudistuksen yhtiöittämisvelvoitteeseen liittyy iso riski negatiivisista vaikutuksista henkilöstön asemaan ja henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin.

Laajamittainen yhtiöittäminen tulee todennäköisesti lisäämään ns. epätyypillisten työsuhteiden määrää. Seurauksena saattaa olla vastentahtoinen siirtäminen määräaikaisiin, osa-aikaisiin ja 0-tuntisopimuksiin. Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen vaikeutuu. Vaikutukset kohdistuisivat suuremmassa määrin naisiin. Pirstoutuviin työsuhteisiin sote-yhtiöihin siirtyvä henkilöstö jäisi myös nykyisen laadukkaan työsuojelusopimuksen sekä työkyvyn tukitoimien ulkopuolelle, mikä vaikuttaisi työurien pituuksia heikentävästi.

Lisäksi yhtiöittämisvelvoite saattaa kasvattaa työttömyyttä. Jo tällä hetkellä on valitettavan usein nähtävissä, että yhteistoimintamenettelyt henkilöstön vähentämiseksi alkavat välittömästi uuden työnantajan aloittaessa.

Pardia on huolissaan myös tulevasta ”työehtosopimusshoppailusta”. Todennäköistä on, että yhtiömuotoiset työnantajat haluavat valita säästöjen ja kilpailuedun saamiseksi sellaisia työehtosopimuksia, joilla henkilöstön etuja heikennetään. Tämä johtaa myös myöhemmin eläke-etuuksien heikentymiseen.

Uudistuksen negatiiviset seuraukset lisäävät entisestään naisten ja miesten välistä epätasa-arvoa suomalaisessa työelämässä.

Pardia katsoo, että yhtiöittämisvelvoite tulee poistaa lakiehdotuksesta. Emme pidä julkisesti rahoitettujen ja tuotettujen palvelujen markkinallistamista oikeana kehityssuuntana. Pääpainon tulisi edelleen olla julkisella sektorilla, jota yksityinen sektori ja kolmas sektori tukee ja täydentää tarpeen mukaan.

Palkansaajajärjestö Pardia ry

Niko Simola
puheenjohtaja

Ira Kyntäjä
lakimies